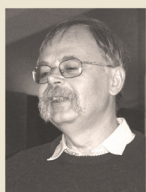

Portrék

a Központi Statisztikai Hivatal könyvtárának másfél évszázadából

Andorka Rudolf
(1931–1997)

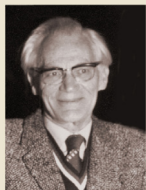
Benda Gyula
(1943–2005)

Bibó István
(1911–1979)

Csehó István
(1941–2002)

Dányi Dezső
(1921–2000)

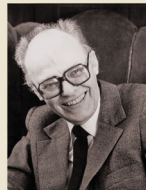
Dávid Zoltán
(1923–1996)

Elekes Dezső
(1889–1965)

Findura Imre
(1844–1930)

Fügedi Erik
(1916–1992)

Füzeki István
(1934–1956)

Heinz Ervin
(1935–2009)

Kovacsics József
(1919–2003)

Körmendi Gábor
(1946–1997)

Krisztics Sándor
(1890–1966)

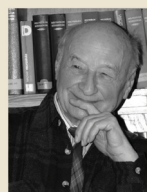
Lossonczy Ibolya
(1906–1992)

Perjés Géza
(1917–2003)

Vida Zoltán
(1906–2006)

Walleshausen Gyula
(1923–2010)

KSH KÖNYVTÁR
2013

*P*ortrék a Központi Statisztikai Hivatal
könyvtárának másfél évszázadából

**Központi Statisztikai Hivatal Könyvtár
Budapest, 2013**

Szerkesztő
Rózsa Dávid

Az életrajzokat összeállította

Cseh Gabriella
Farkas Balázs
Lencsés Ákos
Rózsa Dávid

Tördelőszerkesztő
Domonkos László

Kiadja
a Központi Statisztikai Hivatal Könyvtár

A megjelenést a Nemzeti Kulturális Alap támogatta

Felelős kiadó: Fülöp Ágnes
ISBN 978-963-235-439-2

Készült a Prime Rate Kft. nyomdájában
Budapest, 2013

Tartalomjegyzék

Bevezetés	5
Andorka Rudolf	7
Benda Gyula.....	9
Bibó István.....	11
Csahók István.....	13
Dányi Dezső.....	15
Dávid Zoltán	18
Elekes Dezső.....	20
Findura Imre.....	22
Fügedi Erik.....	24
Füzéki István.....	26
Heinz Ervin	27
Kovacsics József.....	28
Körmendi Gábor	31
Krisztics Sándor.....	32
Lossonczy Ibolya	34
Perjés Géza.....	35
Vida Zoltán.....	37
Wallehsausen Gyula.....	39

*B*evezetés

Ez a kis összeállítás a szerény tiszteletadás szándékával készült. Könyvtárosok, könyvtárvezetők, történet- és társadalomkutatók, művészek arcát és emlékét eleveníti fel, akik nemcsak intézményünk fejlődéséhez járultak hozzá – életükkel és életművükkel a kultúrát és a tudományt szolgálták.

Kiadványunk a KSH Könyvtárban 2013. szeptember 10-én felavatott portrégaléria kísérfüzete gyanánt készült, ennél fogva nem törekedhet teljességre, és nem válthatja ki egy részletes, az itt szereplők könyvtári munkásságát is szélesebb perspektívában bemutató monográfia megírását.

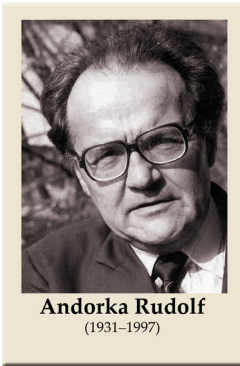
Amikor elkezdtük összeállítani a galéria és a kötet képanyagát, fájó hiányokkal szembesültünk, amelyek leküzdésében sokan és odaadóan segítettek.

Benda Gyula portréját Benda Mihálytól, Dányi Dezsőét Borsányiné Dányi Katalintól, Dávid Zoltánét Dávid Gézáától és Nagy Sándornétól, Fügedi Erikét Fügedi Erikétől kaptuk meg. Füzéki Istvánról Füzéki Bálint, Heinz Ervinről Bánszegi Katalin, Kovacsics Józsefről Kovacsicsné Nagy Katalin, Körmendi Gáborról Tóth Árpád és ifj. Tóth Árpád közvetítésével ifj. Körmendi Gábor küldött fényképet. A Krisztics Sándorról készített festmény Kalmár Lajos által fotózott reprodukcióját a Pécsi Tudományegyetem Rektori Hivatalának szíves engedélyével közöljük. A Kriszticskép ügyében értékes segítséget kaptunk Schmelczer-Pohánka Évától, a Pécsi Tudományegyetem Egyetemi Könyvtár osztályvezetőjétől. Lossonczy Ibolya fotóját Pál Édának, Perjés Gézáét Perjés Gézánénak köszönhetően publikálhatjuk. Walleshausen Gyula arcképét Koósné Török Erzsébet, a Szent István Egyetem Kosáry Domokos Könyvtár és Levéltár főigazgatója bocsátotta rendelkezésünkre.

Szívből köszönjük mindannyiuk jóindulatát és segítségét.

Fülöp Ágnes

Andorka Rudolf

Andorka Rudolf 1931. április 30-án született Budapesten. 1949-ben leérettségizett, de a tudományos pálya ekkor még elérhetetlennek tűnt: 1951-ben politikai okokból kizárták az Eötvös Loránd Tudományegyetemről, és segéd munkásként helyezkedett el. 1956 és 1959 között folytathatta jogi tanulmányait, 1962-ben pedig megszerezte a doktori oklevelet.

Az 1950-es években nem szociológiai pályára készült, mivel az ekkor még Magyarországon eléggé ismeretlen tudománynak számított – gazdasági természetű érdeklődését viszont olyan szerzők keltették fel, mint Heller Farkas, Joseph Schumpeter és John Maynard Keynes.

1962 őszén szerződéses állást kapott a Központi Statisztikai Hivatal Könyvtárában, ezzel – saját bevallása szerint – megtette az első lépést a tudományos munka felé vezető úton. Itt talált rá az első külföldi szociológiai munkákra, amelyeket kollégája, Szelényi Iván tanácsára kezdett el tanulmányozni.

1963-ban a KSH Népeségtudományi Kutatóintézetének főállású munkatársa és a *Demográfia* című szakfolyóirat szerkesztője lett. 1970 és 1983 között a KSH Társadalomstatisztikai Főosztályának kutatójaként, a társadalmi mobilitással és életmód-kutatással foglalkozó osztály vezetőjeként dolgozott. 1984-től haláláig a Marx Károly (1990-től: Budapesti) Közgazdaságtudományi Egyetem professzoraként, 1991 és 1997 között rektoraként működött.

1979-ben megszerezte a szociológiai tudomány kandidátusi, 1989-ben doktori fokozatát, rá egy évre pedig felvették a Magyar Tudományos Akadémia tagjai közé. Munkásságát 1984-ben Akadémiai, 1996-ban pedig Széchenyi-díjjal jutalmazták. 1997-ben megkapta a Francia Becsületrendet.

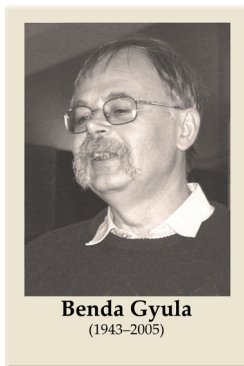
Kutatóként elsősorban a társadalom rétegződésével és mobilitásával, a deviáns viselkedés szociológiai vonatkozásaival, faluszociológiával és a népesség szaporodásának társadalmi összetevőivel foglalkozott. Legismertebb könyve a magyar szociológiai szakirodalom alapművének számító *Bevezetés a szociológiába*, de írt még ezen kívül a magyar társadalom jelenével és jövőjével foglalkozó könyveket. Szerkesztőként jegyezte többek között az *Alkoholológia*, a *Sociological Working Papers* és a *Szociológiai Műhelytanulmányok* füzeteit.

1997. június 30-án hunyt el Budapesten.

Források

- Andorka Rudolf: *Bevezetés a szociológiába*. Budapest, 2006, Osiris.
- Andorka Rudolf: *Merre tart a magyar társadalom?* Lakitelek, 1996, Antológia.
- „...megtanítottak arra, hogy tanulni és dolgozni kell”. Javorniczky István beszélgetése Andorka Rudolffal. *Századvég*, 2006. 2. sz. 133–178.
- *Új magyar életrajzi lexikon*. I. köt. Szerk.: Markó László. Budapest, 2001, Magyar Könyvklub. 124–125.

Benda Gyula

1943. augusztus 24-én született Budapesten Benda Kálmán történész és Szabó Mária tanárnő fiaként.

Középiskolai tanulmányait az Apáczai Csere János Gimnáziumban végezte 1958 és 1961 között. 1966-ban diplomázott az Eötvös Loránd Tudományegyetem magyar–történelem szakán. Ugyanabban az évben tudományos kutatóként csatlakozott a KSH Könyvtára Történeti Statisztikai Kutatócsoportjához. Ezután egy szemesztert töltött az Université de Strasbourgban, majd 1968-ig helyettesítő könyvtárosként ismét alkalmazták a KSH Könyvtárában. Ezt követően három évig Strasbourgban dolgozott magyar nyelvi lektorként. A KSH Könyvtárába visszatérve először történeti statisztikával foglalkozott, majd a KSH Társadalomstatisztikai Főosztályának osztályvezetője lett.

1977-ben Hamburger Mihállyal közösen írt dolgozata jelent meg a *Marx a negyedik évtizedben* című szamizdat kiadványban, amelynek egyik következményeként Benda elkerült a KSH-ból. Ezután előbb a Népeség-tudományi Kutatóintézetben, majd a Néprajzi Múzeumban talált állást. Egy ideig szerkesztette a *Néprajzi Közleményeket* is.

1990-ben az ELTE BTK újonnan létrehozott Gazdaság- és Társadalomtörténeti Tanszékén tudományos főmunkatársként kezdett dolgozni, majd egészen haláláig egyetemi oktatóként tevékenykedett. Tartott órákat az Eötvös-kollégiumban és a Széchenyi István Szakkollégiumban, valamint bekapcsolódott az Atelier francia–magyar doktori műhelyének programjába is. Emellett alapító tagja, 1989 és 1992 között alelnöke is volt a Hajnal István Kör Társadalomtörténeti Egyesületnek.

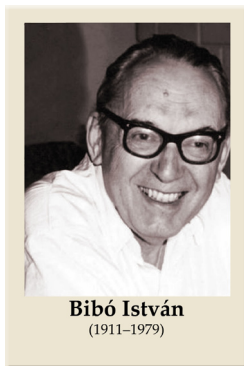
Kutatóként kezdetben a francia tőke magyarországi jelenlétével foglalkozott. Az 1970-es években elsősorban a statisztika- és az agrártörténetet tanulmányozta, az 1980-as években pedig a társadalom- és a mikrotörténet állt érdeklődése középpontjában. Társadalomtörténeti munkásságának válogatott tanulmányait az Osiris Kiadó adta közre 2006-ban, rá két évre pedig a L'Harmattan jelentette meg disszertációját Keszthely társadalmának egy évszázadáról (1740–1849).

Egy diákja írta róla: „Benda mester volt, abból a kivesző tanárfajtából maradt itt nekünk tegnapig, akinek nem pusztán másfél órából állt a tanítás, hanem minden pillanatában tanár volt, aki kiérdemelte, hogy mester legyen, s mi tanítványként követhessük.”

2005. augusztus 17-én hunyt el Budapesten.

Források

- *Benda Gyula személyi anyaga*, KSH Könyvtár.
- Benda Gyula: *Társadalomtörténeti tanulmányok*. Budapest, 2006, Osiris.
- Benda Gyula: *Zsellérből polgár – társadalmi változás egy dunántúli kisvárosban (Keszthely társadalma 1740–1849)*. Budapest, 2008, L'Harmattan.
- Csíste András: Benda Gyula (1943–2005). *Magyar Nemzet Online*, 2005. augusztus 18.
- A Hajnal István Kör honlapja (<http://www.hajnalkor.hu/>)
- Á. Varga László: Benda Gyula (1943–2005). *Nekrológ. Urbs*, 2006. 1. sz. 13–14.

Bibó István
(1911–1979)

Bibó István

1911. augusztus 7-én született Budapesten Bibó István szegedi egyetemi könyvtárigazgató, etnológus és Bibó Istvánné Graul Irén fiaként.

Elemi iskolai tanulmányait Budapesten, majd 1921-től Szegeden végezte. 1929-ben a Ferenc József Tudományegyetem hallgatója lett; itt 1933-ban jogtudományi, 1934-ben pedig államtudományi diplomát szerzett. 1933–1934-ben Bécsben, majd Genfben tanult.

1938-ban bírósági jegyzőként, majd az Igazságügyi Minisztérium tisztviselőjeként dolgozott. 1940-ben jogbölcselet tárgykörből a Szegedi Tudományegyetemen magántanári képesítést nyert, 1940 és 1944 között a kolozsvári egyetemen tanított. 1944 nyarán békeajánlat-tervezetet fogalmazott meg, majd a háború végéig rejtőzködni kellett.

1945 márciusától 1947 júliusáig a Belügyminisztérium közigazgatási osztályát vezette. Fontos szerepet játszott az 1945-ös választás előkészítésében. Ugyanebben az évben jelent meg *A magyar demokrácia válsága* című jelentős műve. Ekkoriban írt tanulmányaiban a jogelmélet, a közigazgatás és az államelmélet kérdéseivel foglalkozott, a magyar és európai demokráciák, államhatalmak problémáiról értekezett.

1946 júliusától 1950-ig a Szegedi Tudományegyetem professzora és a Magyar Tudományos Akadémia tagja volt. Állásának és címének elvesztése után 1951-től az ELTE Egyetemi Könyvtárának tudományos főmunkatársa lett.

1956. október 30-án részt vett a Nemzeti Parasztpárt (később: Petőfi Párt) újjászervezésében. A párt Farkas Ferencsel együtt miniszternek jelölte a harmadik Nagy Imre-kormányba, később államminiszterré nevezték ki. A szovjet katonaság megérkezésekor felszólította a magyar népet, hogy „a megszálló hadsereget vagy az általa esetleg felállított bábkormányt törvényes felsőségnek ne tekintse, s vele szemben a passzív ellenállás összes fegyvereivel éljen”. 1957-ben letartóztatták és életfogytiglani börtönre ítélték.

1963-ban amnesztiával szabadult. Májusban lépett a Központi Statisztikai Hivatal Könyvtárának szolgálatába, ahol egészen 1971-es nyugdíjazásáig dolgozott. Első feladata az intézmény egyik duplumraktárának felszámolása volt. Később a külföldi könyvbeszerzésért felelt. Dányi Dezső visszaemlékezése szerint: ha Bibó „nem lett volna, akkor a KSH Könyvtárában sose alakul ki az a szociológiai folyóirat- és könyvgyűjtemény,

amiből Ferge Zsuzsa, Cseh-Szombathy László, Andorka Rudi és a többiek szívták magukba az európai szociológia szellemiségét, módszertanát, problematikáját. [...] A Szabó Ervin szociológiai gyűjteményével veteke- dett a KSH könyvtára ebben az időben.” A történeti kutatócsoport számára rendszeresen ajánló listákat állított össze, amelyek alapján a történészek „biztosan tájékozódhattak az új megjelenésekről, ami az információknak akkor már nagyon is érezhető »özönében« nagy segítséget jelentett számukra”.

Ugyancsak Dányi 1965-ös értékelése szerint Bibót felkészültsége és nyelvtudása „kiemelkedő minőségű könyvtárossá tették”; munkáját „megbízható, magas színvonalon végzi”; munkatársaival közvetlenül viselkedik, „a képzettségbeli és szellemi differenciát nem érzékelteti”.

1979. május 10-én hunyt el Budapesten. Temetésén Illyés Gyula búcsúztatta, aki így emlékezett meg róla: „a hűség, a tudás, az önzetlen szolgálát szívós elkötelezettje, aki távozása után is vigaszunk marad”.

Emlékkönyvét a magyar szellemi élet több mint hetven képviselője állította össze 1980-ban, szamizdat kiadványként. A kötet 1991-ben jelenhetett meg hivatalosan is. Bibó István munkásságát 1990-ben posztumusz Széchenyi-díjjal jutalmazták. Nevét díj és több intézmény viseli. A KSH Könyvtárban a 2010-ben felavatott közösségi és olvasóterem őrzi emlékét.

Források

- *Bibó-breviárium*. Pécs, 2011, Alexandra.
- *Bibó emlékkönyv*. I–II. köt. Budapest–Bern, 1991, Századvég – Európai Protestáns Magyar Szabadegyetem.
- *Bibó István a KSH Könyvtárban. Születésének 100. évfordulójára*. Szerk.: Nemes Erzsébet. Budapest, 2011, KSH Könyvtár.
- Bibó István: *Válogatott tanulmányok*. I–IV. köt. Budapest, 1986–1990, Magvető.
- Ifj. Bibó István: Köszöntő. *Könyv, Könyvtár, Könyvtáros*, 2011. 12. sz. 50.
- Nemes Erzsébet: Bibó István életútjának főbb állomásai. *Könyv, Könyvtár, Könyvtáros*, 2011. 12. sz. 51–54.
- Rózsa Dávid: Egy „kiemelkedő minőségű könyvtáros”. Bibó István és a KSH könyvtára. *Könyvtári Levelező/lap*, 2011. 10. sz. 3–7.

Csahók István
(1941–2002)

Csahók István

1941. március 2-án született Kőrmenden. Szakmai pályafutását az Állami Biztosítónál kezdte és folytatta 1968-ig. KSH-beli tevékenysége a Gazdaságkutató Intézetben indult, ahol 1968 és 1976 között tudományos kutatási területeken dolgozott, majd továbbra is elsősorban gazdaságstatisztikai kérdésekkel foglalkozott, de már hivatali szakstatisztikai főosztályokon, középvezetői beosztásokban. Egy ideig Moszkvában, a KGST Statisztikai Állandó Bizottságának munkatársaként dolgozott a szervezet, a KSH és a többi tagország statisztikai tevékenységének korszerűsítésén és harmonizációján.

A KSH Könyvtár és Dokumentációs Szolgálat munkáját 1983 és 2002 között először igazgatóhelyettesi, majd igazgatói, 1985-től főigazgatói rangban irányította. Könyvtárszervezői és -vezetői tevékenységének eredményességét egyebek mellett az állomány jelentős gyarapodása, kiadványok és sorozatok megjelentetése, valamint a könyvtári és statisztikai munkához is elengedhetetlen technikai-informatikai fejlesztések elindítása mutatta.

Csahók a korábbi, gazdaságkutatói munkájához szinte hozzátartozó publikációs tevékenységét szakstatisztikusként, majd könyvtári vezetőként, szerzőként, társszerzőként, szerkesztőként, kronológiai, tartalmi és műfaji szempontból jelentős mértékben kiterjesztette. A KSH-t megelőző munkaterületének megfelelően első írásai a biztosítások pénzügyi-gazdasági és funkcionális kérdéseivel foglalkoztak. Gazdaságkutatói korszakának tudományos produktumai közé tartoznak a bankjegyállomány változásairól (1969), a vállalati pénzügyek, valamint az állami költségvetés várható helyzetének előrejelzéséről (1971), illetve az építőipar hatékonyságának és fejlődésének főbb tendenciáiról (1977, 1978) szóló írások. Társszerzőként közreműködött a Kossuth Kiadónál megjelent, *Gazdaságunk a termelő és a fogyasztó szemével* című könyv készítésében (1977). Ugyanebben az időszakban jelent meg első ismertetése a KGST Statisztikai Állandó Bizottsága keretében folyó statisztikai munkáról is (1973). Az 1980-as évtized első éveiben elemzéseket állított össze a magyar gazdaság külkapcsolatainak lehetőségeiről és a szocialista gazdaság változásairól.

A könyvtár vezetőjeként is folytatta publikációs tevékenységét. Tudományos közéleti tevékenysége és hivatali megbízatása részeként 1996-tól tagja, 1997-től 2001-ig titkára volt az Akadémia Statisztikai Bizottságá-

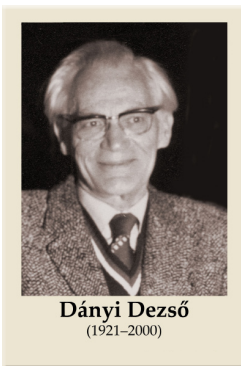
nak, és ebben a minőségében rendszeresen közzétette a bizottság üléseiről szóló beszámolókat. Ezen kívül főként két műfajra, a statisztika hazai történetének különféle területeire és bibliográfiák összeállítására terjedt ki érdeklődése. Ezek már nem feltétlenül kapcsolódtak a gazdaságstatisztikához. Így például megjelentetett egy francia nyelvű kiadványt a magyar demográfia történetéről, amellyel visszanyúlt a hivatalos statisztikai szolgálat előtti időkhöz (1984). Kiemelkedő fontosságú az önálló magyar hivatalos statisztikai szolgálat kronológiája (1994) és a magyar statisztikai tudományos gondolkodás történetét, a magyar statisztikus akadémikusok életét és munkásságát bemutató kiadvány (2000). Közreműködött a magyar helységnevtárak, helynévlexikonok és szótárak történeti tipológiájának kidolgozásában (2000). Társszerzőként és szerkesztőként a KSH fennállásának százhuszonötödik évfordulójára válogatott bibliográfiát készített két kötetben a magyar hivatalos statisztikai szolgálat történetének tanulmányozásához (1992), továbbá válogatott bibliográfiát a magyarországi népesség vallási és kisebbségi-etnikai megoszlásának vizsgálatához (1995). Szerkesztőként jegyezte a „core” infláció mérésének módszereivel foglalkozó szakirodalom ismertetését (1999). Napjainkban is követett, jelentős kezdeményezése és teljesítménye volt a közelmúlt kiemelkedő, tudományos és nemzetközi tevékenységgel, elismertséggel is rendelkező statisztikusai (Fellner Frigyes, Fazekas Béla, Árvay János) válogatott bibliográfiájának összeállítása és megjelentetése (1997–2001). Ugyancsak bibliográfiát készített a statisztikai tankönyvekről és jegyzetekről (1996), valamint a statisztikai adatforrásokról (2002). A közreműködésével készült egyéb írások, kiadványok közül kiemelendő a hiánypótló magyar–angol–orosz statisztikai szótárt (1990) és a több európai ország statisztikai hivatalának szervezeti felépítését bemutató tanulmányt (1997).

Hivatali működése idején 1972-ben megszerezte a közgazdaságtudomány kandidátusa címet, 1986-ban eredményes munkája elismeréseként Munka Érdemrenddel tüntették ki, majd KSH-s munkája huszonötödik évfordulóján, 1997-ben kapta meg a hivatalos statisztikai szolgálat legmagasabb kitüntetését, a Fényes Elek-émlékérmet.

2002. szeptember 6-án hunyt el Budapesten.

Források

- B[elyő] P[ál]: Dr. Csahók István (1941–2002). *Statisztikai Szemle*, 2002. 12. sz. 1120.
- Beszélgetés a KSH Könyvtár és Dokumentációs Szolgálat új igazgatójával. *Grafikon*, 1983. 4. sz. 9–11.
- *Csahók István személyi anyaga*, KSH.

Dányi Dezső

1921. június 17-én született Balassagyarmaton, majd családi okok miatt Losoncra került, ott végezte általános iskolai és gimnáziumi tanulmányait. Későbbi pályája szempontjából is jelentős, hogy jól megtanult szlovákul. 1939 és 1943 között a Pázmány Péter Tudományegyetemen jogot tanult, diákéveiben közigazgatási és helytörténeti munkákban vett részt. 1944-ben bevonult a magyar hadseregbe, de a háború végétével előbb hazatért a Csehszlovákiához visszakerült Losoncra, majd a következő évben a „szlovákosítás” elől Budapestre szökött.

A Bibó István által vezetett Kelet-európai Tudományos Intézetben kezdett dolgozni lengyel és csehszlovák referensként, majd az Akadémián, az Országos Tervhivatalban és a Várostervezési Intézetben töltött be különböző szintű és időtartamú tudományos, szervezési és településfejlesztési posztokat. 1955-től lett a Központi Statisztikai Hivatal munkatársa, 1956-tól pedig – Kovacsics József igazgató meghívása alapján – a KSH Könyvtárába került. Ez a váltás megteremtette a lehetőséget az érdeklődésének és képességeinek megfelelő tudományos munkához. 1960-tól 1983-ig, nyugdíjba vonulásáig a könyvtár igazgatója volt. Tudományos tevékenységét viszont élete végéig folytatta, előbb a KSH Népeségtudományi Kutatóintézete, majd a KSH Levéltára szakértőjeként. Több évtizedes pályája során kiemelkedő eredményeket ért el a könyvtárigazgatás, a bibliográfia, a történeti statisztika és statisztikatörténet, valamint a történeti demográfia területén. A statisztikai közéletben és a történeti kutatások elősegítésében kiemelkedő fontosságú teljesítménye volt, hogy 1975-ben Dávid Zoltán vezetésével létrejöhessen a KSH Levéltára. Dányi az elsők között kezdeményezte a számítástechnika alkalmazásának bevezetését a könyvtári munkában.

Dányi irányításával és egyre több, különböző háttérű és profilú közreműködővel folytatódott a Kovacsics idején megkezdett történeti statisztikai kutatómunka. A *Demográfia* című folyóirat 2000-ben hosszabb beszélgetést közölt, amelyben Dányi főként a magyar történeti demográfia helyzetéről, problémáiról nyilatkozott. Keserűen állapította meg, hogy az ötvenes évek második felétől e kutatási terület szinte minden tekintetében elmaradtunk a nemzetközi trendektől. Több példát is mondott arra, hogy a Népeségtudományi Kutatóintézet és az MTA történeti demográfiai albizottsága között nem volt megfelelő összhang és együttműködés. Dányi

hiányolta a területi, vallási, mentalitástörténeti és morális tényezők vizsgálatát a családrekonstrukciós elemzésekben, továbbá a más országokban már vizsgált kapcsolatok feltárását a népesedési változások, illetve az időjárás, a politikai aspektusok, a mezőgazdasági árviszonyok, a felekezeti hovatartozás összefüggéseiről, holott az anyakönyvek vizsgálata és más forrásanyagok felhasználása ezt lehetővé tette volna. További hiányszámként említette a demográfiai felsőoktatás elhanyagolását. A nagypolitika azonban – valójában akarata ellenére – segítségére sietett e tudományág művelésének. A KSH Könyvtára 1956 után számos, a korábbi munkahelyén nemkívánatosá vált, politikailag nem eléggé „motivált” személyt fogadott be; kiváló demográfusok, könyvtárosok, szociológusok, történészek kerültek az intézményhez. A demográfia látszólag nem volt politikailag különösen érzékeny, de a kutatók több olyan jelenséget találtak – ha nem tették is közzé eredményeiket –, amelyeknek gazdasági és társadalmi problémakeltő hatása már akkor valószínűsíthető volt.

Dányi négy évtizedet átívelő, termékeny, sok műfajú és változatos tematikájú publikációs tevékenységet folytatott. Könyvtári munkássága kezdeti szakaszában közreműködött a Kovacsics József által szerkesztett *A történeti statisztika forrásai* című kötet bibliográfiai fejezetének összeállításában, majd Dávid Zoltánnal közösen jelentette meg *Az első magyarországi népszámlálás (1784–1787)* című kötetet. 1961–1962-től rendszeresen szerzője volt a *Demográfiának* és a *Statisztikai Szemlének*. A nemzetközi szakirodalom hazai megismertetéséhez nagy számban referált orosz, angol, német, francia, cseh, szlovák és lengyel cikkeket, tanulmányokat, könyveket. 1967-től kezdeményezőként, szerzőként, szerkesztőként jelentős szerepe volt a könyvtár, illetve a Népeségtudományi Kutatóintézet kiadványsorozatainak (*Történeti statisztikai évkönyv, Történeti statisztikai kötetek, Történeti statisztikai füzetek, Számok és történelem, Kutatási jelentések, Történeti demográfiai füzetek, MTA Demográfiai Bizottságának közleményei*) megjelenítésében.

Publikációi mellett fontos konferenciák, ülések kiváló előadója is volt, de mivel előadásait szabadon tartotta, ezeknek írásos nyoma többnyire nem maradt fenn. Munkásságát itthon különféle szakmai nívódíjakkal, egyéb kitüntetésekkel, valamint többször is a Munka Érdemrenddel ismerték el, nemzetközi tekintélyéről pedig több hosszabb párizsi meghívás, valamint a Nemzetközi Dokumentációs Szövetségbe (FID) és a Nemzetközi Népeségtudományi Unióba (IUSSP) történt beválasztása tanúskodott.

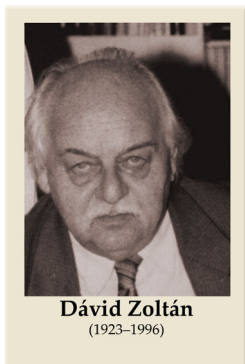
Az 1990-es években Dányi kutatási területe földrajzilag is kibővült, foglalkozott a Felvidéken élő magyar kisebbség népesedési problémáival, részt vett az 1992. évi budapesti nemzetközi nemzetiségi statisztikai konferencián, és közreműködött az 1857. évi erdélyi népszámlálás kötetbe foglalásában.

Dányi Dezsőt 75. születésnapján tanítványai, tisztelői és kollégái emlékkönyvvel köszöntötték. Külön érdekesség, hogy ebben hivatali elődje, Kovacsics József is melegen méltatta őt, kiemelve a könyvtárvezető és tudós munkássága mellett a demográfia oktatásában vállalt szerepét is.

2000. november 7-én hunyt el Budapesten.

Források

- Balás Judit: Egy könyvtárszervező történeti demográfus pályája. In *Tanulmányok Dányi Dezső 75. születésnapjára*. Szerk.: Visi Lakatos Mária. Budapest, 1996, KSH Könyvtár és Dokumentációs Szolgálat. 209–213.
- *Dányi Dezső (1921–2000) műveinek válogatott bibliográfiája*. Összeáll.: Huszár Márta. Budapest, 2009, KSH Könyvtár.
- Jeney Andrásné: Dr. Dányi Dezső (1921–2000). *Statisztikai Szemle*, 2001. 3. sz. 277–279.
- Kiss Judit: A KSH Könyvtár és Dokumentációs Szolgálat számítógépes fejlesztésének története. In *Tanulmányok Dányi Dezső 75. születésnapjára*. Szerk.: Visi Lakatos Mária. Budapest, 1996, KSH Könyvtár és Dokumentációs Szolgálat. 216–234.
- Kovacsics József: Kortársi emlékek Dányi Dezső pályájáról. In *Tanulmányok Dányi Dezső 75. születésnapjára*. Szerk.: Visi Lakatos Mária. Budapest, 1996, KSH Könyvtár és Dokumentációs Szolgálat. 214–215.
- Melegh Attila – Óri Péter: Azilum. Beszélgetés Dányi Dezsővel. *Demográfia*, 2000. 4. sz. 529–534.

Dávid Zoltán

1923. július 17-én született Budapesten. Apai ágon székely, anyai ágon alföldi család leszármazottja volt. A piarista gimnázium elvégzése után a Pázmány Péter Tudományegyetemen szerzett jogi diplomát.

Első munkahelyéről, az Országgyűlési Könyvtárból politikai okok miatt kellett távoznia. 1950. november 15-én – hét és fél hónap munkanélküliség után – került az Országos Levéltárba, ahol előbb filmellenőr lett, majd a térkép- és tervgyűjtemény referensévé nevezték ki. Alapos és széles körű forrásismeretre tett szert a XVI–XVIII. századi népeesség- és gazdaságtörténet témakörében. 1956-ban a levéltár forradalmi bizottságának egyik vezetője lett. Nagy szerepet vállalt abban, hogy senkinek nem esett bántódása a forradalom leverése után. Szerette a levéltárat, ezért nehéz szívvel hagyta ott, amikor Kovacsics József állást ajánlott számára a Központi Statisztikai Hivatal Könyvtárában.

Itt 1958-ban első feladata a statisztikai jellegű kiadványok szerkesztése lett. A *Történeti statisztikai közlemények* (később *évkönyv*) szerkesztőbizottságának titkárává választották. 1964-től részt vett a történeti statisztikai kutatócsoport munkájában, hosszabb ideig annak vezetőjeként.

Az 1960-as években a Magyar Tudományos Akadémia történeti demográfiai munkabizottságának titkára lett, és a Magyar Közgazdasági Társaság Statisztikai Szakosztálya is tagjává választotta. Előadóként oktatott az ELTE Történeti Segédtudományok Tanszékén.

1971-ben kezdték megszervezni a Központi Statisztikai Hivatal Levéltárát, amelynek vezetésére Dávid Zoltánt találták a legalkalmasabbnak. Ő vetette meg az új levéltár alapjait, alakította ki gyűjtőkörét, készítette el munkatársaival szervezeti és működési szabályzatát. A hivatal korábbi működésének idejéből több mint háromezer folyóméternyi iratanyagot gyűjtött be és rendszerezett. Elkezdte a pótolhatatlan anyagok mikrofilmezését is. Ezen kívül megteremtette egy központi statisztikai levéltár alapjait is azzal, hogy az ország levéltárainak statisztikai iratait a hivatal levéltárába összpontosította.

1983-ban kérte nyugdíjazását. Szinte teljes visszavonultságát a rendszerváltás törte meg. Alkotókedve visszatért, szinte havonta fejezett be egy-egy újabb tanulmányt, előadásokat tartott. Utolsó nagy, termékeny alkotói periódusa 1992 vége és 1996 júliusa közé esett. Ekkor huszonnégy munkája látott napvilágot a *Hitel*, a *Magyar Szemle*, a *Valóság* és más folyóiratok oldalain.

1992-ben Antall József miniszterelnöktől átvehette a hazai statisztikai élet legrangosabb elismerését, a Fényes Elek-émlékérmet.

Kutatásainak középpontjában a magyarság múltjának és jelenének számszerűen mérhető adatai álltak. A XVI–XIX. századi Magyarország gazdasági és társadalmi viszonyainak megismeréséhez szükséges fondok közül sokat dolgozott fel és sokat ismertetett. A II. József által elrendelt első magyarországi népszámlálás megyei összeírásainak anyagát 1960-ban állította össze Dányi Dezsővel. A *Statisztikai adatgyűjtés Magyarországon a XVIII–XIX. században* című pályaművét a KSH és a Magyar Közgazdasági Társaság statisztikai szakosztályának pályázatára küldte be, második díjat érve el vele.

Kutatásai alapján jóval magasabbra, 14-15%-ra tette a XVIII. századi városi lakosság arányát, ezzel új szemléletet érvényesítve a magyar városfejlődés tanulmányozásában. Feldolgozta az 1738–1743. évi pestisjárvány Bihar megyei és országos, valamint az 1831-es kolerajárvány országos adatait. Foglalkozott a XVIII. századi veszprémi püspökségben élő családok nagyságával és összetételével, s önálló kötetben dolgozta fel az egyházmegye 1747–1748-as egyházlátogatási jegyzőkönyvét.

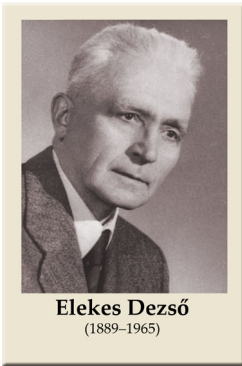
Jelentős az a cikke is, amelyben a magyarság törökkori veszteségeit becsülte meg – korrigálva a köztudatba addig mélyen beépült, sokszor túlzó adatokat. 1994-ben adták ki az 1850-es erdélyi népszámlálás forrásanyagát feldolgozó munkáját.

Munkásságának másik területe a Kárpát-medence etnikai összetételének vizsgálata volt. 1973-ban terjedelmes anyagot állított össze a szomszédos országok magyarságáról, illetve előrejelzéseket készített az ott élő magyarok számának 2000-ig várható alakulásáról. Több írásában kitért a hazai nemzetiségek számbavételének ellentmondásaira.

1996. augusztus 10-én hunyt el Budapesten.

Források

- Beszélgetés dr. Dávid Zoltánnal, a KSH Levéltárának igazgatójával. *Grafikon*, 1978. 2. sz. 8–9.
- Jeney Andrásné: Dr. Dávid Zoltán (1923–1996). *Statisztikai Szemle*, 1996. 4. sz. 958–959.
- Kápolnai Iván: Dávid Zoltán (1923–1996). *Levéltári Szemle*, 1996. 4. sz. 69–71.
- Sz. G. J.: Dávid Zoltán születésének 75. évfordulójára. *Levéltári Közlemények*, 1998. 1–2. sz. 265–268.

Elekes Dezső

1889. november 11-én született Kovászna megyében, Kézdivásárhelyen. Az elemi iskola négy osztályát, valamint a középiskola hét osztályát is itt végezte, középfokú tanulmányait pedig Sepsiszentgyörgyön fejezte be. 1907 és 1910 között jogot tanult a kolozsvári egyetemen, majd ugyanitt 1912-

ben jogi doktorátust szerzett.

Brassóban és Kézdivásárhelyen ügyvédjelöltként dolgozott 1910-tól az I. világháború kitöréséig, majd 1912–1913-ban egyéves katonai szolgálatot teljesített Bécsben. 1914. augusztus 2-án bevonult és részt vett az első világháborúban; 1918 decemberében szerelt le tartalékos főhadnagyként.

A Központi Statisztikai Hivatal kötelékébe 1918. december 9-én lépett be ideiglenes miniszteri segédfogalmazóként, 1919-ben véglegesítették. Ekkor a rokkantak, árvák és özvegyek összeírási munkálatainak vezetője volt, később az ipari osztályon, majd 1931-ig az elnöki osztályon dolgozott. Itt szervezési és személyi ügyekkel, a nemzetközi kapcsolatok problémáinak intézésével foglalkozott. Több éven keresztül a térképészeti munkálatokat is irányította, 1923 és 1932 között pedig az időszakai sajtó statisztikai adatgyűjtését szervezte.

1931-től 1936-ig a hivatal könyvtárát vezette. Ebben az időszakban került sor a könyvstatisztikai adatfeldolgozás módszertanának kidolgozására, és ő indította meg az erre vonatkozó adatgyűjtés munkálatait is.

A hivatal kiadványainak egyik szerkesztőjeként olyan munkák fűződnek nevéhez, mint a *Magyar statisztikai évkönyv* nemzetközi része első tervezetének elkészítése és a *Magyar Statisztikai Szemle* szerkesztése (1939–1945).

1936-ban miniszteri titkárrá nevezték ki, soron kívüli előléptetéssel. Az általános és szerkesztési ügyek osztálya után 1939-től a hivatal központi osztályát vezette. 1941-ben miniszteri osztálytanácsos, 1944-ben miniszteri tanácsos lett. A Magyar Statisztikai Társaság másodtitkára, majd 1926-tól titkára, 1932 és 1943 között pedig főtitkára volt. 1943-tól a társaság alelnökeként tagja volt a *Journal de la Société Hongroise de Statistique* szerkesztőbizottságának. Részt vett továbbá a kölni Nemzetközi Sajtókiállítás előkészítő magyarországi bizottság munkájában is.

Magántanári tevékenységét 1935-től kezdte meg a Pázmány Péter Tudományegyetem Jog- és Államtudományi Karán. Itt 1942-től rendkívüli egyetemi tanárként működött.

1946 márciusában kinevezték a KSH elnökévé. Az elődje váratlan halála utáni nehéz korszakban az ő feladata volt a hivatalos statisztikai tevékenység újraszervezése, valamint a háborús károkkal, jóvátételekkel kapcsolatos felmérések megszervezése és lebonyolítása.

Gazdag tudományos tevékenységének egyik fontos része az általa szerkesztett *Mai Magyarország* című kiadvány, amely az ország első, statisztikai adatokra támaszkodó ismertetője volt a II. világháborút követően. Számos cikke, tanulmánya jelent meg a *Magyar Statisztikai Szemle* és a *Journal* hasábjain, valamint jelentős tanulmányai kaptak helyet a Magyar Statisztikai Társaság kiadványsorozatában is.

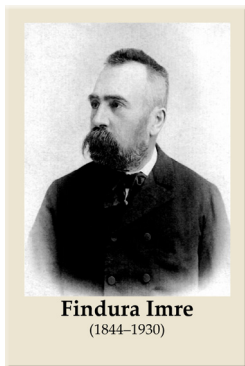
1948-ban vonult nyugdíjba, oktatóként viszont továbbra is aktív maradt. Életének utolsó szakaszában családvédelmi, demográfiai kutatásokkal foglalkozott. 1958-tól a *Demográfia* című népeségtudományi folyóirat külső munkatársa volt.

Tudományos tevékenysége mellett a magyar sakkélet egyik kiváló, népszerű egyénisége, feladványszerző és sakkíró is volt. 1924-ben megnyerte Budapest amatőr sakkbajnokságát.

1965. április 8-án halt meg Budapesten. Hagyatékát 2013-tól őrzi a KSH Könyvtár kéziratára.

Források

- *Elekes Dezső (1889–1965) műveinek válogatott bibliográfiája*. Összeáll.: Körmendi Gábor – Papi Bea. Budapest, 1992, Központi Statisztikai Hivatal Könyvtár és Dokumentációs Szolgálat.
- *Elekes Dezső (1946–1948)*. In *A Statisztikai Hivatal vezetői (1848–2009)*. Szerk.: Nemes Erzsébet. Budapest, 2010, KSH Könyvtár. 69–70.
- Kovacsics József: *Emlékezés Elekes Dezsőre születésének 100. évfordulóján*. *Demográfia*, 1990. 1–2. sz. 114–115.

Findura Imre

1844. október 23-án született Gömör megyében, Rimaszombatban. Alap- és középfokú tanulmányait szülővárosában, majd Lőcsén, Vácott, Egerben és Esztergomban folytatta. 1865-től 1869-ig Pesten jogot tanult, 1868–1869-ben elvégezte az első Magyarországon szervezett statisztikai szaktanfolyamot.

1869-től a statisztikai hivatal munkatársa, 1871 és 1903 között a hivatal könyvtárnoka volt. Nevét 1897-ben Farkasfalvira változtatta.

Nevéhez fűződik a könyvtár anyagának kialakítása és rendezése, a többes példányok kiszűrése. Elindította a nemzetközi cserekapcsolatokat, amelyek 1884-ben már Észak-Amerikától Görögorszáig több hivatalra és kutatóintézetre kiterjedtek. 1885-ben kötetformában megjelentette a könyvtár első szakkatalógusát, amely tíz fő- és több alcsoportra osztva tartalmazta az állományában található kiadványok jegyzékét. Findura vezetése alatt vált a statisztikai hivatal könyvtára köteles példányra jogosult nyilvános könyvtárrá.

Statisztikai és helytörténeti munkássága mellett képzőművészeti, néprajzi, történeti és irodalomtörténeti témában is készített írásokat. Cikkei többek között a *Pesti Napló*, a *Földrajzi Közlemények*, a *Kelet Népe*, a *Fővárosi Lapok* és a *Budapesti Hírlap* című lapban jelentek meg. Vác helytörténeti gyűjteményének tanácsosa volt, 1891-ben részt vett a régészeti és művészeti kiállítás rendezésében, illetve a váci múzeum létrehozásáért felelős testület munkájában.

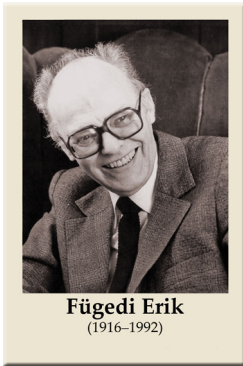
Főbb művei: *Magyarország helyzete és nagysága Szent László korában* (1864), *Vác története rövid előadásban* (1875), *Rimaszombat története* (1876), *Úttörő statisztikusaink emléke* (1877), *Az országos magyar királyi statisztikai hivatal könyvtárának és térképgyűjteményének címjegyzéke 1867–1884* (1885).

Emlékét őrzi a KSH Könyvtár Findura Imre-terme és a könyvtár munkatársainak odaítélhető Findura Imre-díszoklevél. Vácott utcát neveztek el róla.

Források

- Csukovits Anita: Arcok a hőskorból. In *Tanulmányok a váci múzeum múltjából*. Vác, 2007, Tragor Ignác Múzeum. 33–45.
- Karcsú Antal Arzén: *Vác város története*. 9. köt. Vác, 1888, Serédy G.
- Keleti Károly: Bevezetés. In *Az országos magyar királyi statisztikai hivatal könyvtárának és térképgyűjteményének címjegyzéke 1867–1884*. Összeáll.: Findura Imre. Budapest, 1885, Országos Magyar Királyi Statisztikai Hivatal. III–IX.
- Szinnyi József: *Magyar írók élete és munkái*. 3. köt. Budapest, 1894, Hornyánszky Viktor.
- *Váci életrajzi kislexikon*. Szerk.: Székelyhidi Ferenc. Vác, 2011, Arcus.hu Kft.

Fügedi Erik

1916. szeptember 22-én született Bécsben, Filipek Erik néven. Anyanyelvén kívül korán megtanult szlovákul és németül, amihez később a francia és az angol társult.

A budapesti piarista gimnázium elvégzése után a tudományegyetemen tanult latin–történelem szakon.

Ekkoriban publikálta első írásait településtörténetből. 1938-ban doktorált, majd a Magyar Országos Levéltárba nyert felvételt, ahol 1946-ig dolgozott. Otléte alatt katonai szolgálatra hívták be. Miután leszerelt, részt vett a szlovák levéltárakban végzett mikrofilmezési munkákban. 1946-ban visszalépett hivatalából a veszélyeztetett magángyűjtemények biztosa, s 1947 közepén Fügedi elfogadta a kulturális emlékek további pusztulásának megakadályozására létrejött hivatalt, ahol 1949 végéig dolgozott. Ekkor a Múzeumok és Műemlékek Országos Központjának munkatársa lett. 1953-ban elbocsátották állásából. Ezután a Gyümölcs- és Főzelék-konzervgyárban alkalmazták; itt tervkészítőként dolgozott 1961-ig. Tudományos tevékenységét azonban ekkor sem adta fel: 1952-ben jelent meg három kollégájával közös kötete, amelyben a magyarországi középkori cseh nyelvű oklevelek szövegét tették közzé. 1961-ben a Magyar Történelmi Társulat adminisztrátora lett, majd 1965-ben a Központi Statisztikai Hivatal Könyvtárának történelmi statisztikai kutatócsoportjába került, ahol 1980-ig dolgozott.

Ebben az időszakban egyenesedett ki pályája: egyetemen adott elő, konferenciákon és nemzetközi fórumokon szerepelt, 1972-ben kandidátus lett. Tagjai közé választotta a Magyar Tudományos Akadémia Művelődéstörténelmi Bizottsága, a középkori munkabizottságnak is elnöke lett 1981-ben. 1985-ben elnyerte a címzetes egyetemi tanárságot, 1986-ban pedig a történelemtudományok doktora címet.

Szakterülete a középkori magyar gazdaság- és társadalomtörténet volt. Utóbbi iránt 1969-ben, egy hosszabb párizsi ösztöndíj alatt kezdett érdeklődni. Ő alkalmazta először a szociológia és az antropológia módszereit a magyar történettudományban. Ennek egyik példája *Az Elefánthyak* című, a Mátyás-korabeli köznemességet vizsgáló munkája, amely posztumusz jelent meg 1992-ben a Magvető, majd 1999-ben az Osiris Kiadó gondozásában.

1957-ben a középkori magyar várostörténet statisztikai forrásairól tett közzé összeállítást. 1968-ban Budapesten tartották a magyar–francia tör-

ténészkonferenciát, ahol Fügedi összefoglalta a középkori Magyarország történeti demográfiájának állását. Húsz évvel később szintén vállalkozott erre – figyelembe véve az azóta lezajlott hazai és nemzetközi kutatásokat –, interdiszciplináris, a történettudomány, a demográfia, az archeológia és az antropológia eredményeit is figyelembe vevő képet adva a témáról.

Az 1970-es években tudományszerűsítő művek írásával is próbálkozott – nagy sikerrel. Ezeket a munkáit (*Uram, királyom, Kimondhatatlan nyomorúság, „Könyörülj, bánom, könyörülj...”* stb.) nemcsak a nagyközönség fogadta jól, de a szakma is elismeréssel szólt róluk.

A nyugat-európai szakfolyóiratok számára több olyan tanulmányát, cikkét lefordította, amely számot tarthatott érdeklődésükre. Fügedi egyike a külföldön legtöbbet idézett magyar középkorkutatóknak.

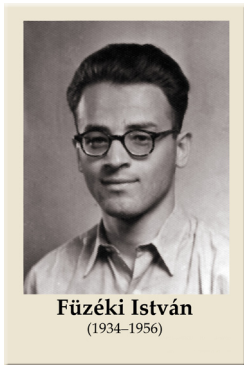
Lektora volt a *Magyar katolikus lexikonnak*. 1980-ban társszerzőként közreműködött a szamizdatként terjesztett Bibó-émlékkönyv létrehozásában.

Életművét 1992-ben Széchenyi-díjjal ismerték el.

1992. június 18-án hunyt el Budapesten. A *Turul* című folyóiratban így búcsúzott tőle Borsa István: „Lelkesen adta át tudását tanítványainak, akik ugyancsak lelkesen fogadták segíteni kész oktató-nevelő munkáját.”

Források

- Borsa Iván: Fügedi Erik 1916–1992. *Turul*, 1992. 65. köt. 48–49.
- Fügedi Erik (1916–1992). *Statisztikai Szemle*, 1992. 10. sz. 89.
- Kubinyi András: Igazi kárvallott a magyar tudomány. *Magyar Nemzet*, 1992. július 9. 6.
- Tringli István – Zsoldos Attila: Magyar történetírók. *Rubicon*, 1998. 9–10. sz. Melléklet I–XVI.

Füzéki István

1934. július 27-én született Budapesten. 1956-ban végzett az ELTE BTK könyvtár szakán. Társai szilárd tisztességű, erős jellemű embert ismertek meg személyében. Tisztelték és elismerték intellektusát és műveltségét. Igazi bölcsész típus volt, közlékeny és barátkozó – mély empátiával az emberek gondjai iránt.

1956. április 2-án lépett szolgálatba a Központi Statisztikai Hivatal Könyvtárában; Dányi Dezső javaslatára Heinz Ervin joghallgatóval együtt „félnapos munkaerőként” vette fel Kovacsics József igazgató. Feladatuk az állományrevízió elvégzése volt a könyvtár várbeli raktárában. Szerződésüket júniusban meghosszabbították, Füzéki július 16-án magasabb besorolásba került.

A forradalom idején nemzetőrként szolgált. 1956. november 4-én tudták meg a Bölcsészettudományi Kar hallgatói, hogy a szovjet csapatok megszállják Budapestet. Mivel a kar épülete védtelen volt egy esetleges Buda felőli tüzérosági támadással szemben, a diákok átvonultak a Jogi Karra. November 6-án a bölcsészhallgatók nagy része elhagyta ezt az épületet is; csak néhányan maradtak. Köztük Füzéki István, akinek kiváló orosz tudása segítette a Jogi Kar épületében harcoló diákokat a szovjetekkel való tárgyalások lebonyolításában. Ez lett azonban a végzete is. Az elfogott diákokat provokáló szovjetek sértéseit nem bírta elviselni, és oroszul vágott vissza nekik. Füzékit kiemelték a foglyok csoportjából, és eltűnt társai szeme elől.

Források

- Füzéki Bálint: A Füzéki István Emlékérem alapító irata. *Könyv, Könyvtár, Könyvtáros*, 2002. 12. sz. 27–28.
- Füzéki István emlékezete. *Könyv, Könyvtár, Könyvtáros*, 2002. 12. sz. 22.
- *Füzéki István emlékezete*. [S. l.], 2002, [s. n].
- Rózsa Dávid – Lencsés Ákos: Három visszaemlékezés a KSH Könyvtár harminc évéről. *Könyv, Könyvtár, Könyvtáros*, 2012. 2. sz. 42–59.

Heinz Ervin

1935. március 23-án született Budapesten. Joghallgató korában került a Központi Statisztikai Hivatal Könyvtárába, ahol részmunkaidősként Füzéki István közvetlen munkatársa volt.

Első főállású munkahelye a Központi Statisztikai Hivatal Területi Főosztálya volt 1957-től, ahol jól hasznosíthatta jogászai tudását, képességeit, amikor területi ellenőrzési feladatait látta el. Ez a főosztály adta ki a *Megyei és Városi Statisztikai Értesítőt*, a *Területi Statisztika* című folyóirat elődjét.

Az 1960-as évektől a Szociális Statisztikai Főosztályon dolgozott. A népszámlálás Baranya megyei felelősének megbízott Miltényi Károly helyettese volt. Ezután az egészségügyi statisztikai osztályra került, ahol szintén Miltényi volt az előjárója. 1963-tól szociális statisztikákat készített olyan kényes témákkal, mint az öngyilkosságok adatfelvétele. Cseh-Szombathy Lászlóval közös cikke a témáról *Az öngyilkosságok vizsgálata* címmel a *Statisztikai Szemle* 1965. 2. számában jelent meg.

Pályája következő állomása a hivatal Igazgatási és Költségvetési Főosztályának igazgatási, majd jogi osztálya volt, ahol évtizedekig a *Statisztikai Közöny* és a *KSH Tájékoztató* szerkesztéséért felelt.

Az 1980-as években másfél évig levéltári munkát végzett, majd a hivatal Tájékoztatói Főosztályára került. 1990-ben kérte nyugdíjazását.

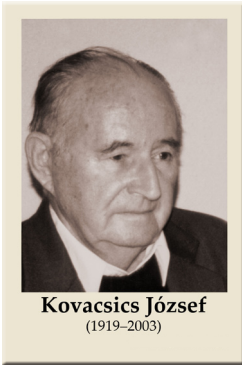
Lakatos Miklóssal közös munkája *A Központi Statisztikai Hivatal szervezeti felépítésének, személyi állományának, költségvetésének változása 1870 és 1990 között* címmel 2002-ben jelent meg. Legmaradandóbb műve alighanem a Czibulka Zoltánnal és Lakatos Miklóssal együtt összeállított *A magyarországi németek kitelepítése és az 1941. évi népszámlálás* című kötet.

Hivatali és kutatómunkája mellett 1969–1970-ben a Statisztika SC Természetbarát Szakosztályának titkára, majd 1990-ig vezetője volt. 1970 és 1980 között részt vett a Magyar Természetbarát Szövetség elnökségének és intézőbizottságának tevékenységében.

2009-ben hunyt el.

Források

- Nádudvari Zoltán: Túrák, korrektúrák és korrekt urak. *Grafikon*, 2001. 1–2. sz. 10–13.
- Rózsa Dávid – Lencsés Ákos: Három visszaemlékezés a KSH Könyvtár harminc évéről. *Könyv, Könyvtár, Könyvtáros*. 2012. 2. sz. 42–59.

Kovacsics József

Kovacsics József egy Vas megyei aprófaluban született 1919. szeptember 30-án. Gimnáziumi tanulmányait a közeli Szentgotthárdon végezte, különös érdeklődéssel és tehetséggel a történelem, a földrajz és a természettudományok iránt. A budapesti Pázmány Péter Tudományegyetem Jogi Karán avatták doktorrá.

Pályafutását a Központi Statisztikai Hivatalban kezdte, majd több mint hatvan éven átívelő aktív életét is a statisztika művelése és oktatása határozta meg. Részt vett a II. világháború utáni első (1949. évi) népszámlálás előkészítésében és végrehajtásában, majd rövid időre átkerült az ipari, a mezőgazdasági és a bányászati statisztika területére. Hosszabb távon azonban már az 1950-es évek kezdetétől főleg a közigazgatási statisztika, a településfejlődés és a demográfiai folyamatok kapcsolatai, illetve ezek történeti aspektusai határozták meg érdeklődését és tevékenységét. 1954-ben kapott megbízást a KSH elnökétől a hivatal könyvtárának vezetésére, fejlesztésére, a tevékenységi körök és a létszám bővítésére.

Még a közigazgatási statisztikai osztályon dolgozott a KSH-ban, amikor a Műegyetemen településstatisztikai kurzust indított; könyvtári működése idején egyetemi oktatói tevékenysége bővült, általános statisztikát és településdemográfiát tanított, 1957-ben pedig – mellékállásban – átvette Pécsen az Állam- és Jogtudományi Kar statisztikai tanszékének vezetését. Ugyanebben az évben kandidált *Államtudomány és statisztika* című disszertációjával. Innen szinte egyenes úton vezetett 1959-ben az ELTE Állam- és Jogtudományi Kar Statisztikai Tanszékének vezetői pozíciójáig, amelyet viszont már nem lehetett a könyvtárigazgatói munka mellett végeznie. 1965-től egyetemi tanár, 1972-től akadémiai doktor volt. Jelentős eredményeket ért el a statisztikaoktatás megreformálása terén, egyebek mellett megszervezte azt a Rendőrtiszti Főiskolán is. Kezdeményezte a számítástechnika alkalmazását a jogi és a közigazgatási képzésben, kutatásban és gyakorlatban. Oktatói és oktatásszervezői tevékenységét számos kitüntetéssel ismerték el. 1989-ben vonult nyugdíjba, később az ELTE professor emeritus címmel tisztelte meg. Nyugdíjasként visszatért a KSH-ba, a népszámlálási főosztályon végzett értékes kutató- és publikációs tevékenységet.

A tudományos közéletben aktívan, kezdeményezően vett részt. Itthon tagja volt az MTA Statisztikai Bizottságának és Demográfiai Bizottságának, egyik alapítója a Magyar Urbanisztikai Társaságnak; elnöke volt a

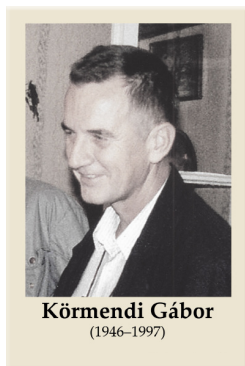
Történeti Demográfiai Albizottságnak, a Jogi Informatikai Társaságnak, valamint az Elpusztult és Pusztuló Magyar Falvakért Egyesületnek. A nemzetközi szakmai szervezetek, társaságok közül tagja volt a Nemzetközi Népeśségtudományi Uniónak, a statisztikus akadémikusok nemzetközi testületének, a Nemzetközi Statisztikai Intézetnek és a Városstatisztikusok Nemzetközi Szervezetének.

Írásbeli életműve is impozáns mind terjedelmét, mind időtartamát (közel fél évszázad), mind pedig műfaji és tartalmi változatosságát tekintve. Kovacsics húsz egyetemi tankönyv és jegyzet szerzője, társszerzője vagy szerkesztője volt, ezek különböző felsőoktatási intézményekben az általános statisztika, a demográfia, a településstatisztika, az igazságügyi statisztika, a szervezéstudomány és a közigazgatási statisztika oktatását szolgálták. Alapvető, korábbi munkái közé tartozik *A történeti statisztika forrásai* (1957) és a *Magyarország történeti demográfiája* (1963) című kötet. Kiemelkedő fontosságú és úttörő jellegű munkája az 1980-ban megjelent *Bevezetés az államigazgatási informatikába* című könyve. Pályája kései, de ugyancsak termékeny szakaszában jelentős szerepe volt az 1992. évi nemzetközi nemzetiségi statisztikai konferencia szervezésében, majd az előadásokat, a vitákat és a kialakult ajánlásokat is tartalmazó, *Magyarország nemzetiségei és a szomszéd államok magyarságának statisztikája (1901–1990)* című kötet összeállításában. Az említett termékenységet igazolja, hogy az 1990-es évtizedben Kovacsics József hatékony irányításával és szerzői közreműködésével készült el az ország mind a tizenkilenc megyéjének történeti statisztikai helységnévtára, majd 2001-ben egyik utolsó nagyobb terjedelmű munkája, a *Baranya megyei népeśségtörténeti lexikon*. Harmincnál több tudományos könyv írása vagy szerkesztése fűződik nevéhez. Kétszáz tanulmánya, cikke jelent meg szakmai vagy ismeretterjesztő folyóiratokban, konferenciák összefoglaló kiadványaiban, újságokban, ezek harmada világnyelveken. A könyvtár igazgatójaként és később is számos kiadvány és sorozat elindítása fűződött nevéhez és tevékenységéhez, mint például a *Történeti statisztikai közlemények* az ötvenes években vagy az angolra, franciára és németre fordított cikkeket tartalmazó *Review of Historical Demography*. Ugyancsak az ő kezdeményezésére indult útjára a nagy magyar statisztikusok bibliográfiájának összeállítása és a statisztikai irodalmi figyelő rovat a *Statisztikai Szemlé*ben. Publikációinak jegyzékét könyvismertetések egészítik ki.

Tudományos és szerzői munkásságának egyik értékmérőjeként számos hazai és külföldi reflexió, válasz, kritika, ismertetés készült. Tanítványai, pályatársai már hatvanadik és hetvenedik születésnapjára is külön kiadvánnyal tisztelegtek előtte, és a nyolcvanadikon újabb emlékkötettel fejezték ki nagyrabecsülésüket és barátságukat *Alkotás a társadalomtudományok határán. Emlékkötet a 80 éves Kovacsics József tiszteletére* címmel.

Források

- Horváth Imre: Az életpálya a tanítvány szemével. In *Alkotás a társadalomtudományok határán. Emlékkötet a 80 éves Kovacsics József tiszteletére*. Szerk.: Horváth Imre – Kígyósi Attila – Vass Lucia. Budapest, 1999, ELTE Állam- és Jogtudományi Kar. 13–15.
- Kígyósi Attila: Rövid áttekintés Prof. Em. Dr. Kovacsics József szakirodalmi munkásságáról. *Demográfia*, 2004. 1–2. sz. 167–170.
- *Kovacsics József (1919–2003) műveinek válogatott bibliográfiája*. Összeáll.: Rettich Béla. Budapest, 2008, KSH Könyvtár.
- Kovacsicsné Nagy Katalin: Kovacsics József (1919–2003). In *Kovacsics József (1919–2003) műveinek válogatott bibliográfiája*. Összeáll.: Rettich Béla. Budapest, 2008, KSH Könyvtár. 7–8.

Körmendi Gábor

1946. mácius 23-án született. Pályafutását 1972-ben raktárosként kezdte a Központi Statisztikai Hivatal Könyvtár és Dokumentációs Szolgálatnál. Hamarosan raktárvezető, majd az Olvasószolgálati Osztály munkatársa lett. Feladatait minden poszton kitűnően látta el. Kollégái és az olvasók szerették emberségéért és elismerték tudását. 1993-ban osztályvezetővé nevezték ki. Tagja volt a Magyar Statisztikai Társaság Statisztikatörténeti Szakosztálya vezetőségének.

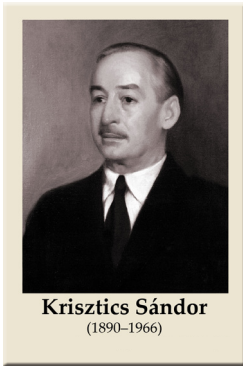
Részt vett a *Nagy magyar statisztikusok* című sorozat készítésében. Nevéhez fűződik Fényes Elek (1986), Buday László (1988), Drechsler László (1996), Elekes Dezső (1992), Földes Béla (1991), Horváth Róbert (1994), Jekelfalussy József (1989), Konkoly Thege Gyula (1990), Thirring Lajos (1994) és Szél Tivadar (1984) művei válogatott bibliográfiájának elkészítése. Utóbbi kiadványt 2011-ben Lencsés Ákos dolgozta át és tette teljessé. A Fényes Elekről szóló bibliográfia volt az alapja a 2007-ben kiadott *Fényes Elek-breviáriumnak*. A sorozat kötetein kívül közreműködött statisztikatörténeti kronológiák, tanulmánykötetek, bibliográfiák elkészítésében.

1997. augusztus 23-án hunyt el Budapesten.

Források

- Rózsa Dávid – Lencsés Ákos: Három visszaemlékezés a KSH Könyvtár harminc évéről. *Könyv, Könyvtár, Könyvtáros*, 2012. 2. sz. 42–59.
- Szász Kálmán: Körmendi Gábor. *Grafikon*, 1997. 6. sz. 2.
- Visi Lakatos Mária: Körmendi Gábor (1946–1997). *Statisztikai Szemle*, 1997. 11. sz. 964.

Krisztics Sándor

Az 1890. január 15-én Budapesten született Krisztics Sándor 1911-ben a budapesti kereskedelmi akadémián bank- és biztosításügyi oklevelet szerzett, majd 1912-ben a jogtudományok, 1913-ban pedig az államtudományok doktora lett a budapesti egyetemen. 1913-ban könyvtári szakvizsgát is tett Budapest Székesfőváros Könyvtári Szakbizottsága előtt, és a Fővárosi Könyvtárban helyezkedett el tisztviseleként. 1917 áprilisában II., másfél évre rá I. osztályú könyvtárossá nevezték ki.

1918 decemberétől a Magyarország Területi Egységének Védelmi Ligája, 1920 decemberétől a Magyar Nemzeti Szövetség főtitkára. Ebben az évben a politika magántanárává nevezték ki a budapesti egyetemen. A két világháború között tett tanulmányútjai során eljutott több nyugat-európai országba és az Amerikai Egyesült Államokba is. 1922-ben Londonban a Sociological Society vendége volt, és az oxfordi egyetemen is tartott előadásokat. 1922-től 1926-ig a budapesti egyetem közgazdaságtudományi karán nemzetközi jogot és külpolitikát adott elő. Igazgatója volt az 1924 és 1939 között Budapesten, 1945 és 1949 között pedig Pécsen működő Magyar Szociográfiai Intézetnek. 1926-tól huszonhárom éven át a politika és a jogbölcselet nyilvános rendes tanára volt a pécsi egyetemen. 1942–1943-ban a jog- és államtudományi kar dékánjaként, 1946–1947-ben az egyetem rektoraként szolgált. 1949-ben nyugdíjazták.

1956. január 1-jétől 1958. június 30-áig, szerződése lejártáig a Központi Statisztikai Hivatal Könyvtárának kézírattárosaként dolgozott, majd haláláig a Belkereskedelmi Kutatóintézet tudományos munkatársaként tevékenykedett.

Érdeklődésének középpontjában a politikatudomány állt. E tárgyban született számos műve közül kiemelkedik az 1931-ben megjelent *Politika I. Alapvetések, társadalomtan, államtan, alkotmánytan* című állam- és politikatudományi összefoglalása, amelyben a korszak politikatudományi témáit járta körül.

Szerkesztője volt a *Társadalomgazdaságtani Bibliográfiának* (Közgazdasági Szemle, 1913–1917), a *Városügyi Bibliográfiának* (Városi Szemle, 1913–1917), valamint több folyóiratnak is, mint a *The Hungarian Review* (1920–1924) vagy a *Les pays du Danube* (1921–1924).

1966. június 22-én hunyt el Budapesten.

Források

- *Magyar politikai lexikon. (Magyar politikusok) 1914–1929.* Szerk.: T. Boros László. Budapest, 1929, Európa Irodalmi és Nyomdai Rt. 248.
- A magyar politikatudomány hagyományai. *Politikatudományi Szemle*, 2005. 3. sz. 226–244.
- *Új magyar életrajzi lexikon.* III. köt. Szerk.: Markó László. Budapest, 2002, Magyar Könyvklub. 1221–1222.

Lossonczy Ibolya
(1906–1992)

Lossonczy Ibolya

Lossonczy Ibolya Schwarz Ibolya néven 1906. november 22-én látta meg a napvilágot Nyírbaktán (a mai Baktalórántházán), kereskedőcsalád sarjaként. Nyíregyházán járt középiskolába, itt érettségizett le. Ezután elutazott Párizsba, ahol – miközben egy kalapszalomon dolgozott – beiratkozott a Sorbonne gyógyszerész szakára, és gyakornoki állást is vállalt. Az 1930-as évek közepén Londonban élt, nyelvészetet tanult. Az évtized végén kezdett szobrászattal foglalkozni. Első művei főként figurális kerámiák, de gyorsan eljutott az absztrakt formáig.

Hazatérése és Lossonczy Tamással való 1940-es házasságkötése után férje vezetéknevét felvéve alkotott tovább. Magánórákat adott angol nyelvből, de fordítást is vállalt a képzőművészet mellett. Leginkább az 1940-es és az 1980–1990-es években vett részt egyéni és csoportos kiállításokon a fővárosban és vidéken. 1947-ben férjével közös kiállítása nyílt a Galéria a 4 égtájhoz helyiségében.

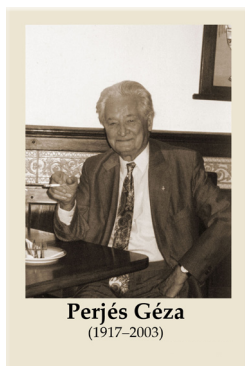
Dolgozott az Egészségügyi Minisztériumban, az Országos Orvostörténeti Könyvtárban és az Idegen Nyelvek Főiskoláján, majd 1956. január 1-jétől a Központi Statisztikai Hivatal Könyvtárában. Kezdetben kölcsönzéssel, majd egyetemi jegyzetek feldolgozásával, 1958-tól címléírással és az újonnan érkezett statisztikai kiadványok nyilvántartásával foglalkozott. Dányi Dezső „szorgalmas, művelt, több idegen nyelvet beszélő” munkatársként jellemezte. 1965. július 1-jén vonult nyugdíjba.

1982-ben önálló kiállítása nyílt Győrött, majd 1988-ban Budapesten, a FÉSZEK Klubban. Művei megtalálhatók több budapesti múzeumban és képtárban, de Pécsen, Kecskeméten, Szombathelyen és Győrött is. Két nagyméretű, monumentális műve Veszprémben látható.

1992. január 15-én hunyt el Budapesten.

Források

- Életrajza az Artportal honlapján (<http://artportal.hu/lexikon/muveszek/lossonczy-ibolya-157>)
- *Lossonczy Tamás és Lossonczy Ibolya emlékkiállítás*. Kaposvár, 2011, Somogy Megyei Múzeumok Igazgatósága.
- Rabinovszky Máriusz: Asszonyművészek. *Asszonyok*, 1945. 7. sz. 11.
- Rózsa Dávid – Lencsés Ákos: Három visszaemlékezés a KSH Könyvtár harminc évéről. *Könyv, Könyvtár, Könyvtáros*, 2012. 2. sz. 42–59.

Perjés Géza
(1917–2003)

Perjés Géza

1917. augusztus 14-én született Trencsénben, édesapja pénzügyőr volt. Az alig kétéves Perjés Gézával és nyolc testvérével szülőföldje elhagyására kényszerülő családnak a szegénység miatt egyetlen lehetősége volt: a későbbi hadtörténést tízévesen katonai iskolába adták. Tanulmányait 1939-ben a Ludovika Katonai Akadémián fejezte be, ahol tisztté avatták.

A fiatal katona a háború idején minden egyes akció megszervezését megoldandó feladatként fogta fel; innen eredt a hadügy elméleti kérdései iránti érdeklődése és remek katonai elemzőképessége. 1944-ben a Kárpátokban tüdőlövést kapott, majd felépülése után ismét felvette a katonai szolgálatot. 1945. május végén angol hadifogságba esett, ahonnan majdnem egy év után szabadult. Visszatérése után Perjés figyelmét a háború társadalmi összefüggései ragadták meg.

Beiratkozott a budapesti tudományegyetemre, ahol szociológiát és pszichológiát tanult, majd Szalai Sándor felkérésére tanársegéd lett a Szociológiai Intézetben. Rákosi Mátyás idején elvesztette munkáját az egyetemen, katonai múltja miatt fizikai munkát is alig kapott. Dolgozott a Ganz-gyárban, de volt kórházi segédmunkás is. Ezt az időszakot is igyekezett azonban hasznosan, tudományos kutatással tölteni: ekkor kezdte összegyűjteni későbbi munkáinak anyagát. Ez volt az az időszak, amikor érdeklődése szilárdan a hadtörténelem, elsősorban a török kor és a Rákóczi-szabadságharc felé fordult. Ekkor írta első tanulmányait Esztergom 1706-os ostromáról, az ezzel kapcsolatos hadműveletekről (1954), illetve a katona Balassi Bálintról (1955). 1956-ban az Egyetemi Zászlóaljzat vezette Görgényi Dániellel.

Perjés 1957-ben tudott visszatérni a tudományos életbe, amikor a Magyar Tudományos Akadémia munkatársa lett, öt évvel később pedig a Központi Statisztikai Hivatal Könyvtárának történeti statisztikai kutatócsoportjában helyezkedett el. Itt dolgozott 1982-es nyugdíjazásáig.

Hadtörténeti elemzéseiben felhasználta a statisztikai kutatások eredményeit. Felfigyelt arra a paradigmaváltásra is, amely a II. világháború után felerősödött: a katonai események harcászati leírásairól a hangsúly áttevődött a háború társadalmi, politikai, gazdasági vonatkozásainak vizsgálatára. Így született meg 1963-ban *Mezőgazdasági termelés, népesség, hadsereg-élelmezés és stratégia a 17. század második felében (1650–1715)* című munkája. Nagy visszhangot váltott ki *A katonai döntés és a valószínűség*

Montecuccolitól és Zrínyitől Clausewitzig, amelyet élesen bíráltak nemcsak Moszkvában, de nyugatnémet részről is. Bár legkedvesebb témája mindvégig Zrínyi Miklós maradt, figyelme kiterjedt a XX. századi, s élete végén az 1848–1849-es politikai és katonai eseményekre is. Klasszikusnak számító Mohács- és Szentgotthárd-tanulmányain tudósok generációi nőttek fel. 1983-ban monográfiát publikált a hadtudós Clausewitzről. Életében nyolc önálló kötete és mintegy száz tanulmánya jelent meg. Ez utóbbiak közül több angol, francia, német nyelven, jelentős külföldi szakfolyóiratokban látott napvilágot.

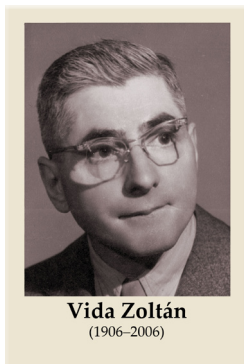
Az 1970-es évektől részt vett a magyar értelmiségiek szamizdatmozgalmában; szervezője volt a kéziratos formában 1980-ban megjelent Bibó-émlékkönyvnek. Jelen volt az 1985-ös monori találkozón is.

1992-ben megkapta a Magyar Köztársasági Érdemrend középkeresztjét. 1992-től 1994-ig a Honvédelmi Minisztériumban Für Lajos mellett működő tanácsadó testületet vezette. 1993 és 1998 között a Magyar Történelmi Film Alapítvány elnöke, majd tagja volt. 1996-ban tagja lett a *Hadtörténelmi Közlemények* szerkesztőbizottságának.

2003. szeptember 18-án hunyt el Budapesten.

Források

- Hausner Gábor: Perjés Géza (1917–2003). *Századok*, 2004. 4. sz. 996–1000.
- Perjés Géza 1917. augusztus 14. – 2003. szeptember 18. *Hadtörténelmi Közlemények*, 2003. 3–4. sz. 627–631.
- Perjés Géza: *Seregszemle. Hadtörténelmi és művelődéstörténelmi tanulmányok*. Budapest, 1999, Balassi – Zrínyi.
- Pritz Pál: Perjés Géza halálára. *Népszabadság*, 2003. október 10. 13.
- R. Várkonyi Ágnes: A történetíró bátorsága In *Az értelem bátorsága: Tanulmányok Perjés Géza emlékére*. Szerk.: Hausner Gábor. Budapest, 2005, Argumentum. 7–9.

Vida Zoltán

Vida Zoltán a délvidéki Torontál megyében született 1906. június 15-én. Nagypapa ügyvéd volt, édesapja pedig a Legfelsőbb Bíróság bírása.

Tanulmányait nyolc évig a IX. kerületi Lónyay utcában működött református gimnáziumban folytatta. Tanárai és osztálytársai között is ismert személyeket tudhatott, mint a nyugati magyar irodalom egyik központi alakja, Cs. Szabó László, a Kossuth-díjjal kitüntetett zeneszerző, Farkas Ferenc, vagy a költő, műfordító és irodalomtörténész Samu János.

Kitűnő érettségi után tanulmányait a Műszaki Egyetem 1920-ban létesített Közgazdasági Karának diplomáciai szakán folytatta. Tanult ógörögül, latinul, németül, franciául, angolul és törökül is – tanára a híres orientalista, Germanus Gyula volt.

Tanulmányai után évekig fizetés nélküli gyakornokként dolgozott az egyetem jogi tanszéken. Szolgált katonaként, majd a hadifogság után ismét állástalan maradt. 1949-ben a Központi Statisztikai Hivatal jogi osztályán kapott ideiglenes alkalmazást. Innen hamarosan a könyvtárba került.

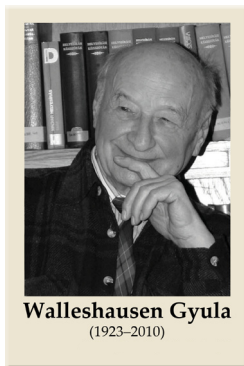
Hatalmas, szerteágazó tudása és szakértelme miatt nagyszerű könyvtárosként tartották számon. Adakozó és jótékonykodó természete volt, nyugdíjas korában utazásai során évente többször elzarándokolt Sárospatakra, könyvekkel és egyéb ajándékokkal. Gyakran gazdagította szívéhez közel álló intézmények (Közlekedési Múzeum, Tűzoltó Múzeum stb.) gyűjteményét, az Országos Széchényi Könyvtárban pedig feldolgozatlan anyagokból válogatott, amelyekkel barátai, ismerősei számára tudott örömet szerezni. Egyetlen szenvedélye a zene volt, különösen Wagner művei gyakoroltak rá nagy hatást. Tagja volt a Wagner Társaságnak, amelyet idős korában is támogatott anyagilag.

A tíz nap híján száz esztendőit élt Vida Zoltánról így emlékezett meg egy munkatársa: „Bámulatosan tudott tájékoztatni, a világon minden kérdésre megtalálta a választ. Mindig délutános volt. Tizenegyre beért, és maradt este kilencig. Voltak, akik csak tőle fogadtak el segítséget. Ha valaki azt mondta, hogy »évekkel ezelőtt jártam a könyvtárban, és volt a kezemben egy nagyszerű könyv, de nem tudom, ki írta, és nem tudom, mi a pontos címe; pirosba volt kötve«, Vida Zolika hátrament a raktárba, és kihozta. Van valahol egy levelem, amelyben egy kutató megköszöni Dányinak, hogy ilyen könyvtárosa van.”

2006. június 5-én hunyt el Budapesten.

Források

- Kápolnai Iván: Vida Zoltán (1906–2006). *Könyvtári Figyelő*, 2006. 2. sz. 300–302.
- Nádudvari Zoltán: Múlt század. *Grafikon*, 2006. 1–2. sz. 8–10.
- Nemes Erzsébet: Vida Zoltán 1906. június 15–2006. június 5. *Grafikon*, 2006. 6–8. sz. 18.
- Rózsa Dávid – Lencsés Ákos: Három visszaemlékezés a KSH könyvtárának harminc évéről. *Könyv, Könyvtár, Könyvtáros*, 2012. 2. sz. 42–59.

Walleshausen Gyula
(1923–2010)

Walleshausen Gyula

1923. július 19-én született Baján. 1946 és 1949 között a Magyar királyi József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Közgazdaságtudományi Karán folytatta tanulmányait, majd 1958 és 1963 között az Eötvös Loránd Tudományegyetemen tanult, ahol könyvtáros diplomát szerzett. 1966-ban doktorált.

1997-ben megszerezte a történelemtudományok kandidátusa fokozatot.

1946-tól 1951-ig a Közgazdaságtudományi Egyetem könyvtárosa volt. 1953 és 1971 között a Gödöllői Agrártudományi Egyetem Könyvtárában dolgozott – előbb mint könyvtáros, később mint igazgatóhelyettes. Széles nyelvtudása miatt kiemelt munkakörei voltak: irányította az állománygyarapító csoport munkáját, részt vett a könyvtári kiadványok szerkesztésében, megszervezte az egyetemtörténeti különgyűjteményi csoportot, módszertani anyagokat dolgozott ki, részt vett a könyvtáros- és könyvtárhasználati képzésben.

A Központi Statisztikai Hivatal Könyvtárában 1971-ben kezdte meg munkáját, 1978-ig volt az intézmény igazgatóhelyettese. Neki köszönhető többek között a könyvtár törökbálinti raktárépületének megszerzése.

Innen a Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem Könyvtárának igazgatói (1985. január 1-jétől főigazgatói) posztjára került. Irányította az új szolgáltatások bevezetését, és elkészítette az intézmény új épületbe telepítésének terveit. 1985-ben vonult nyugdíjba. 1986-tól a gödöllői egyetemen végzett oktatói-kutatói munkát.

1964 és 1983 között a Magyar Könyvtárosok Egyesülete Ellenőrző Bizottságának elnöke volt, 1983-tól 1987-ig az Egyetemi Könyvtárigazgatók Tanácsának elnöki posztját töltötte be.

Jelentős szerepet játszott a könyvtári ismeretek oktatásának országos szervezésében, a bibliográfiai kurzusok meghonosítója volt az agráregyetemen. A hallgatók bibliográfiai oktatása terén a legjobbak közé tartozott. Kutatóként a könyvtári hálózatok együttműködésével, a tárolókönyvtárakkal kapcsolatos kérdésekkel, a könyvtári tájékoztatás módszereivel és könyvtári etikával foglalkozott. 1949-ben jelent meg első könyvtári témájú tanulmánya a *Gazdaság* című folyóiratban, amit aztán még számos követett. Több könyvtári-levéltári kiadvány szerkesztésében vett részt. Közreműködött az egyetemes tizedes osztályozás (ETO) magyar viszonyokra alkalmazott kiadásában és a könyvtári címléírási szabvány összeállításában. Mintegy száznyolcvan publikáció fűződik nevéhez.

1977-ben Szocialista Kultúráért kitüntetéssel, 1980-ban Szabó Ervin-
emlékéremmel ismerték el munkáját. 2009-ben a Szent István Egyetem
címzetes egyetemi tanár cím adományozásával ismerte el sok évtizedes
munkásságát.

2010. április 22-én hunyt el Gödöllőn.

Források

- Kitüntetések. *Statisztikai Szemle*, 1977. 11. sz. 1157–1158.
- Koósné Török Erzsébet – Kissné Bognár Krisztina: In memoriam dr. Walleshausen Gyula (Baja, 1923. július 19. – Gödöllő, 2010. április 22.). *Könyvtári Levelező/lap*, 2010. 5. sz. 16–17.
- *Magyar könyvtártörténeti kronológia 996–2007*. 1–3. köt. Összeáll.: Gerő Gyula. Budapest, 2009, Országos Széchényi Könyvtár.
- *MTI Ki kicsoda 2009. Kortársaink életrajzi lexikona*. Főszerk.: Hermann Péter. Budapest, 2008, MTI. 1193.
- Szabó Ervin-díjas könyvtárosok 1980. *Könyvtáros*, 1980. 11. sz. 652–654.